

Η ΣΕΛΙΣ ΤΩΝ ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΩΝ

(Ο Ιπλότης ντε Σαιν-Πρέ στην Ίουλία).

Αγαπημένη μου, Πόσο άλλαξε στο χαρακτήρα σε δύο μήνες μέσα!... Ούτε πολύ, ούτε λίγο, δύο μήνες έχουν περάσει από τότε που χωριστήκαμε, και σε ξαναείδα χθές διαφορετικά πολύ... Αλλοίωτη...

Σε ήξερα επιφυλακτική... Σοβαρή και μετρημένη... Και μ' αγαπούσες... Ένοιωθες την αξία της αγάπης και τη θαυματουργή επίδρασή της σε όλες της ζωής μας τις έκδηλεις και γι' αυτό φρονόσους πάντα, σε μένα και στους άλλους, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του βίαιου αυτού αιώνα...

Μας ανεβάσει κοντά στο θρόνο του Θεού μας, η Αγάπη... Είναι μυστήριον, είναι μια επίσημη και χρονιά ιερουργία της ψυχής μας... Είναι κάτι τι που εξαγνίζει και τους χειρότερους κακούργους...

Είναι το παν στη γη μας, τη χαμηλή, την ταπεινή...

Και σύ, γλυκεριά μου, πώς τη νοιώθεις την Αγάπη τώρα;... Πώς κοιμήσασες την Ιερή της έννοια, με την αφθαστή επιπολαιότητά σου; Αλλάξες ριζικά, σου λέω... Όχι στο πρόσωπο και στο κορμί σου βέβαια... Τριανταφύλλο δροσάτο, που μόλις ξανοίγει, είναι το πρόσωπό σου... Κυπριασάκι λυγρό με ξαρκαστιό οβελτάδα, φαντάζει το κορμί σου... Όπως τ' άφησα πρό δύο μηνών, τέτοια και καλύτερα τα ξαναβρήκα...

Μά δεν πρόκειται γι' αυτά...

Πρόκειται για την ψυχή σου... Έγινης θεότρελλη... Φύλαρη...

Επιπόλαιη... Και με τον κόσμο όλο, μά και μαζί μου... Ξοδεύεις

αριστέρα, δίχως μέτρο και δίχως επιφύλαξη...

Η πολλές σου εξυπνάδες καταντούν μοιραία κονταμάρες και τα σπιρτόζικα περιγυμνάματα σου, στον έναν και στον άλλον, σου δημιουργούν έχθρους καινούργιους, γιατί τα ξεστομίζεις βιασμένα και παράκαυρα...

Και κείνο που περισσότερο με πειράζει και χειρολεκτικά με εννοιαρίζει, είναι όταν μου λές πώς μ' αγαπάς... Φαντάσσομαι το και σύ για μιά στιγμή: Μου ορμίζεσαι αιώνια λατρεία και αγάπη με ένα ύψος τόσο πολύ επιπόλαιο και πρόσχαρο!...

Μου μιλάς γι' αγάπη με μιά τέτοια ξενονοσιά, σαν ναίαι η αγάπη το πιο άσημαντο του κόσμου πράγμα!...

Πελάγισσα, μά την αλήθεια, αγαπημένη μου μαζί σου...

Πές μου... Πές μου, ελαφρόμυαλη και επιπόλαιη αγάπη μου, αυτή ήταν όλη-όλη ή διόρα κ' η λαχτάρα σου για μένα;... Με τέτοιον τρόπο, παράξενον μά τον Θεό, πονάς και υποφέρεις γι' λογαριασμό μου;... Για τόν χωρισμό μας;... Για τὰ εμπόδια που βρίσκει η αγάπη μας;...

Περιμένα να σ' έβρισκα γλοιώη και αδυνατισμένη. Περιμένα να βρω μαύρους γόφους στα δόλωλκα ματάκια σου και μιά ή δύο ρυτίδες, σημείο συλλογής και στενοχώριας, στο λείο, άσπρο μέτωπό σου... Έτσι φοβόμουν πώς θά σ' έβρισκα, έημερασμένος απ' τὰ γράμματά σου...

— Πώς τ' άγραφε αυτό, Θεέ μου;... Ποιός έχνε στα λόγια τους την αφάντισμη έκεινη πίκρα και άπελπισία που φαριμάζονε την ψυχή μου και με φρόβιζε για λογαριασμό σου; Η άγωνία με πόνιζε ως τὰ κόκκαλα... Φοβόμουν... Φοβόμουν για σένα... Λαχταρούσα να τρέξω κοντά σου... Νά σε δω... Νά σου μιλήσω... Νά σ' ενισχύσω... Και να νοιώσωμας μαζί την άπειρη της Αγάπης εντοχία... Νά γευτώμας μαζί τις χαρές της δροσερής μας νεότης και ν' άλλαξουμε άτέλειωτα φιλά... Φιλά που να σφραγίζουν των καρδιών μας τη λαχτάρα και να σβάνουν μιά για πάντα τὰ φαριμάκια του χωρισμού μας, τόν τόσο μιάς βιάντισαν...

Τι άφελής που ήμουν όμως!... Ηρόθα και σ' αντίκρισα, Ίουλία μου χροσή, και αντίς να χαρώ για την δόλοφροση φρεσκάδα του προσώπου σου, αντίθετα έμεινα βουβός απ' την απογοήτευσά... Με γελοΐσες... Είχα την απόδειξη χειροπιαστή πώς τὰ λόγια σου τὰ πλάνα ήσαν μιά δολοκάλαη ύποκρισία... Και μ' έφριξες σε έννοιες θλιβερές ή κατάστασι αυτή...

Αχ!... Πόσο νοσταλγώ τώρα την περασμένη έκεινη έποχή, που έννοιωθα μαρωμένα τὰ γλωμά σου μάγουλα, τη στιγμή που τὰ φιλούσα... Πόσο θά ήμουν ήουζος κ' εντοχισμένος τώρα, αν σ' έβλεπα να υποφέρεις, ν' αναστενάξεις λίγο και να πλανιέται ανάερα στα δόλωλκα σου μάτια ένας άχνός μελαγχολίας...

Θά ήσαν όλα τὰ φαινόμενα αυτά ή καλύτερη απόδειξι πώς μ' ά-

γαπås άκόμα... Αυτά και μόνα έφταναν για να καθυστερούσαν την παραμένη μου ψυχή και να σβύσουν από μέσα της κάθε άμφιβολία και κάθε ύποψία... Ναι...

Θά προτιμούσα και άρρωστη να σ' έβρισκα άκόμη, έξ αιτίας της Αγάπης, και νύχνα στο προσκέφαλό σου δάκρυα θερμά, φιλόνας τις μοιλικές των μαλλιών σου... Θά φώναζε δλόκληρη ή βασανισμένη ύπαρξι σου, στην πονεμένη μου καρδιά, πώς μ' αγαπούσες και μ' αγαπάς τρελλά... Πώς σου κόβτιζε που ήμωνα μακρυνά σου... Πώς δέν έβλεπες την ώρα να με ξανασφίξεις πάλι στη λαχταρισμένη άγκαλιά σου... Πώς είνε κακός ό κόσμος που προκαλέσε τόν χωρισμό μας... Πώς κοντά μου δέν θέλεις να τόν ξαναϊδής, τόν μοχθηρό τόν κόσμο, στα μάτια σου καθόλου... Πώς ξαναγεννίεσαι με τόν έρχομό μου... Πώς μόνο για μένα ζεις, όπως κ' έγω για σε μονάχα ζώ... Και πώς μιά που βρίσκομαι κοντά σου πάλι, τίποτε δέν σ' ένδιαφέρει, τίποτε το άσχετο με την αγάπη μας...

Κι' αντίς για νάβρω, όπως περιμένα απ' τ' άπελπισμένα γράμματά σου, μιά κατάστασι ήθεροή, γεμάτη απ' τους πόνους της αγάπης, ήρθα και βρήκα γλέντια ξένονοσιας κ' αφροντισία καταληκτική...

Μά και το σπουδαιότερο απ' όλα, αυτό που με ξετρελλανε από άπελπισία κ' άγανάκησι, είναι το ότι δυσπιστείς σε μένα... Μου φρόνεσαι σαν ναίουν άγνωστος και ξένος... Δέν μπορέσα να πετύχω από σένα, τόσες μέρες τώρα, ένα ραντεβού μαζί σου, μοναχικό κ' ιδιαίτερο... Πάντα τακτοποιείς τὰ πράγματα μ' έναν τέτοιο τρόπο, ώστε να βρίσκομαι μαζί σου φιλενάδες και ξεδεφερα σου...

Φοβάσαι πειά να μείνης δλοκρηωχια μαζί μου;... Σκέφου καλά, αγαπημένη μου... Δέν νοιώθεις πόσο με προσβάλλεις;... Έκανα ποτέ μου κάτι για ν' άξιζω τώρα μιά τόσο ασπλαχνη και προσβλητική μαζί επιφύλαξη έκ μέρους σου;

Πάντα δέν σε σεβάστηκα;... Πάντα δέν ήσουν σύ, για μένα, το πιο αγαπημένο, το πιο άκρηδó και το πιο λατρετό, μιά και το πιο έρωό αντίκριμένο του κόσμου;... Και άξιζε την προσβολή αυτή εκ μέρους σου ή αφθαστή λατρεία μου, μά κ' ό πιο άφθαστος άκόμα σεβασμός μου απέναντί σου; Πονώ αφάνταστα, αγάπη μου άπεριόριστη και βαθιά...

Μήπως δέν έχω δόχη;... Μήπως παραλογίζομαι;... Δέν το πιστεύω... Άρκει να τó άντιληφθής και σύ, αν σκεφθείς λιγάκι αυτά που έα σου πώ: Έμυγε για ταξίδι ό πατέρας σου... Κι' αντίς ή αναζόχησι του να μιά χαρισή μιά σχετική έλευθερία για να βλεπόμαστε συχνά, αντίθετα κοντενά να σε χίσει δλότελα απ' τὰ μάτια μου... Μά κ' όταν, άραυά και πού, καθορθώμο με χίλια βάλ-

σα και στενοχώριες και τεχνάσματα επίδεξια, να σ' αντίκρισώ λίγο, αδύνατο καταναίαι να μείνωμας οι δύο μές κάπου να μιά στιγμή μόνον... Πάντα θά σε συνοδεύουν άναπόσπαστες φιλενάδες ή ό σαχλός κ' άνοστος ξεδεφερός σου!...

Κι' έτσι, μοιραίως και τυχαίως, ξαναγεννίζομας γοργά στα παληά μας βάσανα και στις παληές μας έννοιες και στην παληά έκεινη και στενοχώρη έποχή... Στην άπελπιστική έκεινη έποχή που τρούμψαμα ν' αντίκριστούμας λίγο, που διψούσαμε να βρεθώμας ένα λεπτό μόνον, μά πού δύσκολα τó καταφέραμας, έμποτισμένοι απ' τους άδιάκριτους που μιάς τρυγούζαμα με τις έννοχλικές και φιλόδοπτες ματιές τους... Ασφαλώς, αγαπημένη μου... Είνε γεγονός πειά πώς ξαναγεννίσομας οιά-οιά στην κολασμένη έποχή έκεινη... Μά με μιά διαφορά όμως, διαφραστή και ριζική: Με τη διαφορά πώς τό τε περαινόσουμα κ' άπελπίδουσα για την κατάστασι αυτή, ένó τ ό ρ α μόνον σου τη ζήτης, μονάχη σου την προκαλείς και φαίνεται πώς σου... άρέσει!... Ναι... Φαίνεται πώς σου άρέσει ή κατάστασι αυτή και την επιζητείς με κάθε τρόπο, χωρίς να σκέπτεσαι καθόλου πώς άν άλλαζαν τόσο πολύ τὰ δικά σου τὰ αισθήματα απέναντί μου, τὰ δικά μου όμως έμειναν δλοκληρωτικά τὰ ίδια απέναντί σου... Και μάλιστα δυνάμωσαν άκόμα πού πολύ, και όσο περισσότερο διηρώ για σένα, τόσο περισσότερο πονώ με τὰ ακατανόχητα κ' επιπόλαια αυτά καμώματά σου.

Μά μήπως νόμισες, επί τέλους, ότι μπορεί να διαρκέση ή κατάστασι αυτή όσο έσύ θελήσεις;... Μήπως νόμισες ότι μπορεί επ' άπειρον να στεροβώμας τόν κόσμο τις χαρές με τό να σ' αγαπώ δίχως να μ' αγαπάς;... Πρέπει έσύ, με την πέτρινη κ' άναίσθητη καρδιά σου, να όμορφαίνεις πάντα κ' έγω να λυνώμας και να με τρώη το μαράκι γιατί λατρεύω αγίατρεπτα την πού άστατη κ' επιπόλαια γυναίκα;... Μήπως νόμισες πώς έα μπορέσω να καμαρώνω από μακρυνά τις δροσερές

Η ΜΕΓΑΛΟΥΨΙΑ ΚΑΙ Η... ΠΑΡΑΦΡΟΣΥΝΕΣ ΤΗΣ

ΠΩΣ ΕΡΓΑΖΟΝΤΟΥΣΑΝ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

(Συνήθειες, αδυναμίες, εξωφρενισμοί, ψυχώσεις, κτλ. κτλ.)

'Ο Πάολ Βερλαίν έγραφε τούς μουσικωτάτους στίχους του πίνοντας άφθονο άφέντι...

Β'
Ίδου σήμερα μερικώς άκόμα πληροφορίες, σχετικές με τόν τρόπο πού εργαζόντουσαν διάφοροι ξένοι συγγραφείς και τις εξωφρενικές συνήθειες και ιδιοτροπίες τών :

'Ο Δουμάς πατήρ, όταν έγραφε, ειχαριστιόταν νά πίνει από ένα μεγάλο ποτήρι χυμό λεμονάδα, αντίθετα άπ' τόν Μπαλζάκ, ό οποίος προτιμούσε βαρύτατον καφέ και βαρύ τσιγάρο. Πολλά τσιγάρα επίσης κάπνιζε όταν έγραφε και ή Γεωργία Σάνδη, ενώ ό Μουσέ είχε

άκατανίκητη μαγία με τό άφέντι, πού τόν ύποδηθούσε βέβαια στην έμπνευσι, μα πού τόν ώδήγησε κώλας στον τάφο πούλ σύντομα.

'Ο Άλέξανδρος Δουμάς υιός, έννοιθε κέρφι για γράψιμο, όταν άκουγε νά παίζουν πιάνο. Γι' αυτό είχε φροντίσει νά ύπάρχει στο δωμάτιό άπό τό γραφείο του δωμάτιο ένα πιάνο, στο όποιο καθόταν πού και πού ή σύζυγός του κ' έπαιζε μερικά ύποβλητικά κομμάτια, για νά τόν έμπνεί.

'Ο ποιητής Ζερφά ντε Νερβάλ σημείωνε πάντα με μολύβι, όπουδήποτε κ' άνθροκόταν, τις σκέψεις πού τού ερχόντουσαν στο μυαλό πάνω σε διάφορα στρατούχαρτα, τά όποια έχωνε κατόπι στις τσέπες του.

'Όταν λοιπόν επρόκειτο νά γράψει κανένα άρθρο ή κομμάτι επιφύλλιδα, έτρεχε στο τυπογραφείο, άδειάζε τις τσέπες του, έβγαζε τά χίλια—δύο στρατούχαρτα με τις σημειώσεις του, ανακατεμένα κ' αυτά μ' ένα σωρό άλλα μικροτάγματα, πενήντσες, σπουτάχαρτα, κομπιά, σπάγγους, τριμμάτια ψαμιού και κάνοντας μία γενική ενθάβαρισι, ξεχώριζε τις σημειώσεις του κ' επί τή βάσει αυτών άρχιζε πλέον νά γράφει γρήγορα, άπρόσκοπτα και χωρίς καμιά διστακτιή.

'Ο πιο κλασικός όμοιος τύπος άταξίας και μπερμεμοιού, ήταν άσφαλώς ό γλυκιάτος ποιητής Παύλος Βερλαίν, ό όποιος έγραφε τά ποιήματά του «έν παντί τόπω και χρόνω»: στο καφενείο, στην ταβέρνα, στο πάρκο, στο δρόμο, τό πρωί, τό βράδυ, τά μεσάνυχτα, τό μεσημέρι, ύποτε κ' όπου τού ερχόταν ή όρεξι.

Τά περισσότερά του όμοιος και τά καλύτερά του ποιήματα τάγραψε ό Βερλαίν μέσα στο καφενείο, πίνοντας άφέντι. Τό πάθος του πρός τό πιστό αυτό ήταν τόσο δυνατό, ώστε τόν ώδήγησε στον άλκοολισμό και τέλος στο θάνατο. Μα ήταν για τό Βερλαίν τό

σον όμορφιές, έγώ ό κατάχλιμος και μαρομαμένος; Κι' ότι είνε δυνατόν τά μάτια μου νά γλαφώσουν με λακμαγία, θορόντας κάλλη, πού ήταν άλλοτε δικά μου, ενώ τώρα με κρατούνε σε άπόστασι φρικτή, δίχως άφορηή κ' αίτια;

Βγάλετο άπ' τό νού σου, τριπρηρή και παλιρά μου άγάπη. Άς παίξεις, άν ύποκρίνεσαι, σταμιάτσης, όσο είνε καιρός άκόμα, τό άσυλλόγιστο αυτό και επανιδνιο παριλάδι σου. Τυραννίστρια για σένα πού πούλ άπό δυό μήνες και μου φάνηκαν τά βάσανα τών δυό αυτών μηνών σαν βάσανα δυό αίωνων. Είνε αδύναμες, γλυκειά μου 'Ιουλιά, ή πλάτες και οι ώμοι μου για τό τεράστιο αυτό φορτίο. Με λυσσασμένη και στερνή προσπάθεια τό κρατώ άκόμα, μα τρέξε γρήγορα και βοήθησέ με, όσο μάς παίρνει ό καιρός, για νά τό βγάλω άπ' τή ράχι μου.

'Άλλοιώς, πρόσεξε, 'Ιουλιά, πρόσεξε, άγαπημένη μου... 'Άλλοιώς τό βάρος τό τεράστιο θά με τσακίση γρήγορα. Και πριν με τσακίση, 'Ιουλιά μου, φώς τών ματιών μου και χαρά της ψυχής μου, πρόσεξε! Θά πετύχω πριν σβύσω, νά... σβύσης κ' έσθ μαζί μου!

'Ο Βίκτωρ Ουγκώ έγραφε όρθιος στο γραφείο του...

μόνο πιστό πού προσαλούσε, πού ξιπνούσε τόν ποιητικό του οίστρο και τόν έκανε νά γράφει τά μουσικωτάτα ποιήματά του.

Άφνε σχετικώς, ότι ύστερα από μερικά ποτηράκια άφέντι, ό Βερλαίν γινόταν άλλος άνθρωπος. Τά μάτια του παίρναν μία παράξενη λάμψη, τό πρόσωπό του φωτιζόταν και γελούσε πρόσχαρα, καταλαμβανόταν από πικρέτο τρέλλας, ξεφώνιζε χαρούμενα, χειροφροτούσε και τέλος έπεφτε σ' ένα νευρικό γρήγορο γράψιμο, γεμίζοντας τά φύλλα τού χαρτιού με στίχους.

'Αντιθέτως πρός τούς προαναφερθέντας ποιητές, ό Βίκτωρ Ουγκώ ήταν τακτικός στη δουλειά του.

'Ο Ουγκώ σκρινόταν τό πρωί στις πέντε με ξεκουρασμένο και διανεύστατο μυαλό και μετά τό λουτρό του, άμέσως άρχιζε νά γράφει όρθιος μπροστά σ' ένα ψηλό γραφείο πού είχε τοποθετήσει επίτηδες μέσα στον κούτινα του, δίπλα στο μεγάλο φωτεινό παράθυρο πού έόλεπε πρός έναν δεικροφωτισμένο κήπο. 'Ο συγγραφέας τών «'Αθλιών» μεταχειριζόταν χαρτί μεγάλου σχήματος και πέννα από φτερό λευκής χίνας, έγραφε δέ τακτικά τέσσερα τετραστίχα περίπου την ήμερα και δυό σελίδες μυθιστορήματος.

'Ο διάσημος φυσιοδίφης Μπιρόν σκρινόταν επίσης πούλ πρωί, στις πέντε, κ' άφού έκανε μερικώς βόλτες στον κήπο του, κατευθυνόταν κατόπι στο σπουδαστήριό του κ' έκει άρχιζε νά ύπαγορεύει στον γραμματέα του, επί ώρες ολόκληρες. 'Η δουλειά σταματούσε τό μεσημέρι, για νά επαναληφθί πάλι τό απόγευμα.

'Ο Γκαίτε άφιέρωνε στη δημοσιογραφική του εργασία τις προινές ώρες, όταν τό μυαλό είνε φρέσκο και ξεκούραστο.

'Ο 'Αγγλος μυθιστοριογράφος Ντίκενς, έγραφε τακτικά τρεις σελίδες την ήμερα. Είχε δέ τόση τάξι στη δουλειά του, ώστε ό κόσμος νά χαλούσε γύρω του, ν' ανετρέπετο τό σήμαν, αυτός θά γράφε τις τρεις σελίδες του, καλές ή κακές, άδιάφορα.

'Ο 'Οφμαν πάλι είχε την περιέργη συνήθεια, κατά τό διάστημα της εργασίας του, νά τρώει ή νά πίνει κάτι άνάλογο με... τό θέμα πού τόν άπασχολούσε! «Δέν θά μπορούσα, έλεγε, νά φαντασθώ ή νά περιγράψω, κατά τόν δικό μου τρόπο, τή σκηνογραφία ενός περιβολιού ή την ψυχολογία της κόρης τού περιβολιάρη, άν δέν έτρωγα ένα ώραίο πορτοκάλι ή άν δέν έπινα τόν χυμό δυό-τριών λεμονιών».

Τά λεμόνια άρεσαν στον 'Οφμαν ύπερβολικά, χωρίς νά περιφρονη, έννοιετα, και τ' άλλα φρούτα. Άκόμα τρελλανόταν για τό δινιτά ήδύτητα. Μέσα στο γραφείο του, τέλος, διατηρούσε πάντοτε φρέσκα λουλούδια τού άγρού και κλαδιά φιλιράς ή κισσού.

Θέλετε τώρα νά μάθετε και μα ή ιδιοτροπία τού δικού μας μεγάλου δημοσιογράφου Βλασιού Γαβριηλίδου;

'Ο Γαβριηλίδης λοιπόν έγραφε τά άρθρα του πάνω σ' ό,τιδήποτε χαρτί τύχαινε μπροστά του: Στο πίσω μέρος χρησιμοποιημένων φακέλλων, σε στρατούχαρτα, σε μικρά χαρτόνια, σε λογις-λογις λευρίδες χαρτιού. Κι' όμως τά άρθρα του αυτά ήταν ύπερορα, άφθαστα, μοναδικά στο είδος τους.

Αυτές είνε ή περιέργη ιδιοτροπία τών συγγραφέων. 'Αλλά έκείνο πού κάνει τούς μεγάλους συγγραφείς, δέν είνε καθόλου βέβαια ή ιδιοτροπία και ή διάφορες συνήθειές των. Είνε τό ταλέντο. Μπορεί νά πίνει κανείς τόνους άφέντι. Ποτέ δέν θά γίνει Βερλαίν. Γιατί, όπως τό λέμε άλλοτε και στη σελίδα τού Κάριτ Ποστάλ, για νά γραφί ένα τέλειο ποίημα ή ένα τέλειο πεζογράφημα, χρειάζεται ιδιοφυία. Ταύάν. Και μορφασί επί πλέον. Και δουλειά εδουνηδίτη. Πάνω όμως άπ' όλα, ταλέντο και πάλι ταλέντο.

ΑΚΟΥΑΡΕΛΑ

Μπόρα δροσάτη τού Μαγιού με τρέλλο (χαλάς, είν' ή βροντή σου χάιδεμμα κ' ή άστρα- (πή σου νάζι. Και τά λευκά σπιτόπουλα στον έρμο για- (λόν δξω ό Μάης μ'ένα ούράνιο τά στεφανώνει τόξο. Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ